

responsables d'oposició sistemàtica, i la cultura del no», i també: «(...) la cultura del no, el sectarisme, el poc sentit del bé comú, tot això recobert de vegades d'una capa d'elitisme i de superioritat moral, han perjudicat greument el nostre país». No es refereix només a determinats grups polítics, sinó també que la censura de Pujol, a vegades tan dura com ajustada a la realitat, va adreçada a algunes plataformes ecologistes o a associacions locals de curta mirada i de pregona insolidaritat en relació amb els interessos generals del país. Si algú pensa que aquest tipus de reflexions personals no s'escauen en un llibre que he qualificat de document històric de gran interès, sàpiga que, amb el meu respecte per aquesta manera de pensar, hi va la meva pregona discrepància acadèmica.

En síntesi, aquest llibre té, com a mínim, un doble interès: el de la informació i la interpretació del període del qual s'ocupa, però també el que es deriva de la lliçó cívica i ètica de l'autor sobre les actituds polítiques dels actors personals i col·lectius d'aquells anys.

És un llibre de fàcil lectura, ben editat i en el qual manca només un índex de noms i de topònims que en faciliti la consulta. És un llibre sense notes ni bibliografia, la credibilitat del qual té relació directa amb la con-

fiança de la qual Jordi Pujol és mereixedor.

JAUME SOBREQÜÉS I CALLICÓ

MORALES, Mercè (2012). *El Parlament de Catalunya. República, Guerra Civil i Exili*. Barcelona: Editorial Base.

El Parlament de Catalunya. República, Guerra Civil i Exili és la nova aportació historiogràfica de Mercè Morales al coneixement del passat català. En aquest cas, a la història del primer Parlament de Catalunya de l'època contemporània. El llibre és un estudi minuciós de l'activitat del principal òrgan de representació democràtica de Catalunya. Ofereix als estudiosos una relació inabastable de personatges, dades i dates que en endavant esdevindran inevitablement objecte de consultes i citacions. Per primer cop es recull en un volum específic la història del Parlament republicà incloent el període de l'exili.

L'obra destaca per la seva densitat informativa, resultat d'una intensa tasca de recerca. Si bé la doctora Morales fa esment de contextos ja sabuts, també són nombroses les aportacions de dades desconegudes

fins ara i que aquesta obra fixa en la memòria col·lectiva. La seva immersió en arxius com el de Poblet, el Pavelló de la República i l'ANC li ha permès incloure en *El Parlament de Catalunya* informacions que omplen el que fins ara eren espais buits en la història política del Principat.

En qualsevol cas, innovadores o conegudes, *El Parlament de Catalunya* explica coses al lector a cada paràgraf, gairebé a cada frase. Sembla la voluntat de la seva autora que en cap moment la curiositat del qui sosté el llibre resti insatisfeta, que no hi hagi treva. Resulta impossible assenyalar un paràgraf de l'obra que no digui res. Morales és exhaustiva fins a l'extenuació. Aquest tret reflecteix la tasca ben feta i enalteix la seva obra, però obliga el lector a consumir-la en dosis moderades. És l'inconvenient de la minuciositat.

Al contrari, en un context en el qual es realitzen i publiquen estudis històrics carregats de suposicions i dades estèrils, el llibre de Morales té la vàlua de ser també un bon exemple per als joves historiadors per destacar en el sentit oposat. *El Parlament de Catalunya* es cenyeix als fets; els exposa amb claredat i els analitza i interpreta de manera rigorosa. I és aquesta solidesa del seu mètode la que permet a la doctora Morales abordar una qüestió polèmica, com ho és

la rebatuda presidència de Manuel Serra i Moret entre els anys 1950 i 1954. Sostinguda en la seva tasca de recerca documental i amb una trajectòria com a historiadora en què ja ha demostrat la seva solvència, Mercè Morales afirma que Manuel Serra i Moret no pot ser considerat com el cinquè president del Parlament.

L'autora explica els arguments que esgrimí Josep Tarradellas davant del president Josep Irla per rebutjar l'autonomenament de Serra i Moret. El socialista havia dimitit com a ministre del govern Albornoz i, mort el darrer president de la cambra, Antoni Rovira i Virgili, va reclamar el càrrec per a sí pel mecanisme que li concedia de forma automàtica pel fet de ser vicepresident. El cas és que legalment ja no podia ser considerat d'aquesta manera, defensà Tarradellas. El qui seria president de la Generalitat defensà que, en acceptar el càrrec de ministre del govern espanyol, Serra i Moret havia deixat de ser vicepresident del Parlament i membre de la mesa per un cas d'incompatibilitat.

A aquest argument legal s'afegeixen d'altres de caire personal. L'autora exposa com Tarradellas va fer notar que, mentre havia estat ministre del govern espanyol a l'exili, Serra i Moret no havia tingut cap gest envers la Generalitat. «Tot plegat demostra la indiferència, que algunes vegades

ha arribat al menyspreu, en què heu tingut les nostres institucions», acusà Tarradellas. El litigi que d'inici mantingueren aquests dos protagonistes aviat és traslladat als diputats, atès que Serra i Moret no podia instituir-se president del Parlament sense el suport de la majoria dels parlamentaris. El llibre de la doctora Morales recorre el procés i el seu context, els esforços de Serra i Moret i els de Tarradellas, qui acabaria imposant el seu criteri. Es convocaren eleccions per a constituir una nova mesa del Parlament a l'exili ignorant les reclamacions de Serra i Moret, qui tampoc no va aconseguir les aliances desitjades en l'arc parlamentari. Com escriu Morales, «en definitiva, la majoria de diputats del Parlament a l'exili es varen manifestar contraris a la presidència de Serra i Moret».

És aquest l'argument principal que dona suport a la tesi de l'autora: si els parlamentaris no el van reconèixer com a president del Parlament, Serra i Moret no va ser-ho, tot i la seva voluntat i el desig d'alguns sectors del socialisme català. És mèrit de la doctora Morales la claredat amb què ordena i exposa els fets que van suscitar la polèmica i com abeuca llum sobre una qüestió tan confusa i espinosa.

Cal destacar també el to didàctic d'una obra l'envergadura de la qual

podria haver fet que la seva autora es precipités per pura inèrcia cap a un to erudit que hagués acabat per resultar engolat. És un risc inherent a les obres que s'ocupen de grans temes, sia la disciplina que sia, i la doctora Morales ha sabut esquivar-lo. Lluny de l'altisonància, el llibre està escrit de manera que la progressió informativa es produeix sense que el lector acabi perdut en un circell de paraules enrevessades i sintaxi recargolada. Al meu entendre, aquest fóra un mèrit que no s'hauria de reconèixer a cap historiador, però la crua realitat —observada per qui no és especialista en història, sinó en lletres— ens obliga a aplaudir a qui adopta el llenguatge entenedor per adreçar-se no només a un grup de lectors selectes, sinó a sectors més amplis de la societat. Si en cap moment el lector es veu obligat a tornar enrere i rellegir serà degut a la densitat informativa del llibre del qual parlo. N'és un exemple el ja referit debat entorn a la presidència de Serra i Moret.

La crònica de la història del Parlament es completa amb una tríada d'apèndixs: un d'enciclopèdic, que recull succintes biografies polítiques de tots els diputats al Parlament de Catalunya el 1932, un que reproduïx alguns dels discursos més significatius i apassionats que es van pronunciar a la cambra i un índex onomàstic que clou l'obra.

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS HISTÒRICS

En definitiva, *El Parlament de Catalunya* és una monografia que, tot i adreçar-se a un públic general gràcies a la seva eficàcia narrativa, està farcida d'informació rellevant que la fa esdevenir una obra de referència en l'estudi de l'història de la cambra i, per extensió, del país en un tombant decisiu del seu passat.

DAVID ALIAGA MUÑOZ

 Anàlisi, crítica i territori*

El projecte de publicar dotze estudis amb opinions contrastades –«un discurs polifònic sobre la cultura»– entorn de diversos àmbits culturals –i la seva relació amb el procés polític reformista endegat d'ençà de 1975– ha estat un repte d'envergadura pel que fa als objectius –interpretació, actualització i propostes d'actuació– plantejats per l'equip redactor de la col·lecció «Argumenta», els volums de la qual han estat publicats per l'editorial vilanovina El Cep i La Nansa (1979).¹ En aquest

sentit és rellevant que, enllà del *hinterland* metropolità barceloní –a fi d'apostar per la descentralització cultural–, es duguin a terme empreses de suport –«des de la base cívica» i amb gran capacitat de planificació– que tenen per finalitat debatre i acordar aspectes que han condicionat l'estat de les manifestacions intel·lectuals en àmbits concrets de la producció creativa, «d'allò que han estat les grans problemàtiques de la societat catalana actual».

Societat catalana, societat limitada? (2007), 227 p.; *Embolcats amb el periodisme. Reptes dels mitjans de comunicació catalans (1975-2006)* (2007), 235 p.; *Mutacions d'una crisi. Mirada crítica a l'edició catalana* (2007), 144 p.; *L'escena del futur. Memòria de les arts escèniques als Països Catalans (1975-2005)* (2006), 237 p.; *Arts sòlides o líquides? Les arts visuals als Països Catalans (1975-2008)* (2008), 175 p.; *La literatura catalana en la cruïlla (1975-2008)* (2008), 230 p.; *(Des)acords. Música i músiques als Països Catalans (1975-2009)* (2009), 179 p.; *Una impossibilitat possible. Trenta anys de traducció als Països Catalans (1975-2009)* (2009), 269 p.; *Pensament i ciència als Països Catalans* (2011), 214 p.; *Testimonis del segle XX* (2010), 233 p.

1. Si no es diu el contrari, tots els textos citats entre cometes corresponents als objectius de la sèrie bibliogràfica provenen del text redactat per l'equip de la iniciativa titulat «Col·lecció Argumenta. Plantejaments generals». N'agraeixo el coneixement del document a l'editor d'El Cep i la Nansa, Francesc Mestres i Soler.

* Els textos analitzats en aquest article són: *El (des)crèdit de la cultura* (2005), 140 p.; *La gran desil·lusió. Una revisió crítica de la Transició als Països Catalans* (2005), 172 p.;